

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 280/2018-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. augusta 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, Sibírska 1608/4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 S 103/2015, za účasti Krajského súdu v Bratislave a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 S 103/2015 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 700 € (slovom sedemsto eur), ktoré je mu Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 325,42 € (slovom tristodvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Mariána Ďurinu, Sibírska 1608/4, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 280/2018-15 z 26. apríla 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 S 103/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia (ďalej aj „žalovaný“) č. VÚSZ-73697-2/2015 zo 16. marca 2015. Sťažovateľ podal žalobu krajskému súdu 21. apríla 2015.

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti tvrdí, že napadnuté konanie nebolo v čase podania sťažnosti ústavnému súdu právoplatne skončené a krajský súd vo veci nenariadil ani jedno pojednávanie a nevypočul žiadnych účastníkov ani svedkov. V dôsledku nečinnosti krajského súdu sa tak sťažovateľ nachádza v stave právnej neistoty. K tomuto ďalej uvádza, že v jeho veci ide o dôchodkový spor a že on sám je občan v pokročilom veku.

4. K opodstatnenosti sťažnosti sa vyjadril aj krajský súd prostredníctvom svojho predsedu prípisom sp. zn. 1 SprV 193/2018 zo 4. apríla 2018, ktorý bol ústavnému súdu doručený 10. apríla 2018. Krajský súd k sťažnosti uvádza: «... *správna žaloba sťažovateľa proti Vojenskému úradu Sociálneho zabezpečenia (ďalej len „žalovaný“)* bola tunajšiemu súdu doručená dňa 21.04.2015 a je vedená pod sp.zn. 6S/103/2015.

Dňa 14.05.2015 bol žalovaný vyzvaný na vyjadrenie sa k žalobe, ktoré doručil tunajšiemu súdu dňa 09.06.2015.

Dňa 21.05.2015 doručil sťažovateľ tunajšiemu súdu rozšírenie žaloby - Návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne v Bratislave číslo 5407260254 zo dňa 28.08.2014 vo veci priznania starobného dôchodku. Tento návrh bol uznesením zo dňa 13.07.2017 vylúčený na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 6S 121/2017. Dňa 26.02.2018 bolo tunajšiemu súdu doručené oznámenie Sociálnej poisťovne, ústredie, že v uvedenej veci už tunajší súd dňa 25.10.2017 rozhodol v konaní pod sp. zn. 5Sd/289/2014. Z toho dôvodu bolo dňa 29.03.2018 konanie tunajšieho súdu pod sp. zn. 6S 121/2017 odmietnuté v súlade s ustanovením § 98 ods. 1 písm. b) Zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok.

Obsahom žaloby vrátane rozšíreného návrhu je okrem iného aj kompetenčný spor medzi žalovaným a Sociálnou poisťovňou ohľadom príslušnosti rozhodnúť o priznaní dôchodkových dávok podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení, na ktoré vznikol nárok po 01.01.2004. Žalovaný v napadnutom rozhodnutí tvrdí, že príslušný nie je. Tunajšiemu súdu je z jeho rozhodovacej činnosti známe, že obdobné spory všeobecné súdy riešili rôznymi, protichodnými rozhodnutiami a vyriešiť ich musel až kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NSSR“). NSSR rozsudkom v obdobnej veci, sp. zn. 3Komp 1/2016 zo dňa 11.10.2017, určil, že pôsobnosť vykonať administratívne konanie vo veci starobného dôchodku žalobcu má žalovaný. NSSR tak odstránil právnu

neistotu ľudí, ktorí žiadali o priznanie dôchodkovej dávky. Senátu 6S sa uvedené rozhodnutie NSSR dostalo do dispozičnej sféry v decembri 2017.

Dňa 29.03.2018 bola vec sp. zn. 6S/103/2015 ukončená uznesením o odmietnutí konania. Konanie sp. zn. 6S/103/2015 bolo vyhodnotené ako nepreskúmateľné z dôvodu nevyčerpania riadneho opravného prostriedku proti rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa. Predmetné uznesenie vo veci sp. zn. 6S/103/2015 zo dňa 29.03.2018 sa v súčasnosti doručuje účastníkom konania, ktorým následne začne plynúť lehota na podanie kasačnej sťažnosti...»

5. Zo zaslaného súdneho spisu krajského súdu ústavný súd zistil takýto priebeh napadnutého konania:

Dňa 21. apríla 2015 bola krajskému súdu doručená žaloba.

Dňa 14. mája 2015 bol žalovaný vyzvaný na vyjadrenie k žalobe.

Dňa 21. mája 2015 doručil sťažovateľ krajskému súdu rozšírenie žaloby – návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne.

Dňa 13. júla 2017 bol návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne vylúčený na samostatné konanie.

Dňa 8. augusta 2017 sťažovateľ požiadal predsedu krajského súdu o nariadenie pojednávania v jeho veci.

Dňa 23. marca 2018 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 3. máj 2018.

Dňa 29. marca 2018 bolo pojednávanie nariadené na 3. máj 2018 zrušené z dôvodu, že krajský súd vo veci rozhodne uznesením.

Dňa 29. marca 2018 bolo vo veci vydané uznesenie, ktorým bola žaloba odmietnutá ako neprípustná z dôvodu, že sťažovateľ nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

11. Namietané konanie je konaním, na ktoré sa v čase jeho začatia vzťahovala piata časť zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) účinného do 30. júna 2016, ktorý v § 6 prikazoval súdu v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovať tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Povinnosť súdu vec rýchlo prejednať a rozhodnúť vyplývala aj z § 100 ods. 1 a z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

12. Povinnosť správneho súdu a jeho sudcu konať rýchlo a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp správneho súdneho konania v § 5 ods. 7 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) a povinnosť konať bez prietahov i v čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý je premietnutý aj do § 5 ods. 1 SSP. Aj správny súd je teda povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným prietahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

14.1 Z hľadiska prvého kritéria ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o návrhu sťažovateľa na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného vo veci priznania dávky dôchodkového zabezpečenia. Pre bežnosť tohto druhu agendy prejednávanej krajskými súdmi je potrebné konštatovať, že takúto vec nemožno považovať za právne zložitú. Určitú mieru zložitosti však možno v tejto veci pripísať

skutočnosti, že krajský súd sa musel vysporiadať s nejednotnosťou judikatúry v súvislosti s kompetenčným sporom medzi Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia a Sociálnou poisťovňou. Pokiaľ ide o skutkovú zložitost' veci, predmetnú vec nemožno považovať za skutkovo zložitú.

14.2 Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že s'ťažovateľovi nemožno pričítat' podiel na predĺžení napadnutého konania.

14.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup krajského súdu v napadnutom konaní.

15. Ústavný súd po preskúmaní zapožičaného súdneho spisu konštatuje, že na celkovej dĺžke napadnutého konania sa podieľal predovšetkým krajský súd svojou nečinnosťou, a to od 9. júna 2015, keď sa žalovaný vyjadril k s'ťažovateľom podanej žalobe, do 13. júla 2017, keď krajský súd uznesením s'ťažovateľov návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne vylúčil na samostatné konanie. Po prijatí tohto uznesenia nastalo ďalšie obdobie nečinnosti krajského súdu, ktoré trvalo až do 23. marca 2018, keď krajský súd vo veci nariadil pojednávanie. Celkové obdobie nečinnosti krajského súdu tak predstavovalo takmer tri roky. Ústavný súd konštatuje, že takúto dlhú nečinnosť pri rozhodovaní vo veci týkajúcej sa dôchodkového zabezpečenia nemožno už na prvý pohľad ničím ospravedlniť.

16. Pokiaľ krajský súd poukazuje na to, že s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vo veci sp. zn. 3 Komp 1/2016 z 11. októbra 2017 sa sudcovia senátu 6 S oboznámili až v decembri 2017, ústavný súd upriamuje pozornosť na zásadu *iura novit curia* (súd pozná právo) a aj keď čiastočne chápe dôvody čakania krajského súdu na uvedené rozhodnutie riešiace kompetenčný konflikt v podobnej veci,

tieto dôvody však vzhľadom na primeranosť dĺžky konania, nemôžu byť na ujmu účastníka konania, keďže krajský súd mohol právnu otázku vyplývajúcu z prerokovávaného prípadu posúdiť (tak, ako bola posúdená v iných veciach, o ktorých vo veci sp. zn. 3 Komp 1/2016 najvyšší súd rozhodoval) aj bez toho, aby čakal na uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu.

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti tohto nálezu).

III.

18. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19. Ústavný súd neprikázal krajskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov, keďže krajský súd v napadnutom konaní rozhodol uznesením z 29. marca 2018, ktorým žalobu odmietol (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

21. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

22. Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, čo odôvodňuje pretrvávajúcim stavom právnej neistoty a s tým súvisiacim stresom.

23. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

24. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu (predmet napadnutého konania, obdobia nečinnosti krajského súdu, ako i závery vyjadrené v náleze sp. zn. III. ÚS 594/2017, ktorým ústavný súd rozhodol o obdobnej sťažnosti sťažovateľa), ústavný súd považoval priznanie sumy 700 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 2 výrokovej časti tohto nálezu).

25. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom pred ústavným súdom.

26. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

27. Právny zástupca sťažovateľa vyčíslil trovy konania na sumu 379,54 € za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018.

28. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s príslušnými ustanoveniami vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za dva úkony vykonané v roku 2018 (prevzatie a príprava právneho zastúpenia, písomné podanie sťažnosti), a to za každý úkon vo výške 153,50 €, t. j. spolu vo výške 307 €, čo spolu s režijným paušálom vo výške dvakrát po 9,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 325,42 €. Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote uvedenej v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. augusta 2018